

Sygn. akt III Ca 1058/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk

Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SR (del.) Marcin Rak (spr.)

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. Z. i D. Z. (1)

przeciwko M. Z.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 25 marca 2014 r., sygn. akt III RC 287/13

oddala apelację.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Tomasz Tatarczyk SSO Barbara Braziewicz

Sygn. akt **III Ca 1058/14**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 06 maja 2013 roku małoletni powodowie B. Z. i D. Z. (1) domagali się podwyższenia alimentów przysługujących im od pozwanego, a wynikających z ugody z dnia 30 listopada 2010 roku, odpowiednio z kwoty 400 zł do 750 zł oraz z kwoty 350 zł do 650 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki powodów do 10-tego dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności. W uzasadnieniu pozwu przedstawicielka ustawowa powodów wskazała na upływ czasu od ostatniego orzeczenia o alimentach, konieczność ponoszenia opłat za przedszkole dla D. Z. (2) oraz szybki rozwój tego powoda skutkujący koniecznością częstej wymiany odzieży. Z kolei odnośnie B. Z. wskazała na podjęcie nauki w szkole podstawowej i związany z tym znaczny wzrost kosztów jego utrzymania. Wskazała, że pozwany ojciec dzieci nie łoży na ich utrzymanie ponad zasądzone alimenty.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że sam s płaca kredyty zaciągnięte z matką powodów na wspólne potrzeby w trakcie trwania nieformalnego związku. Ponosi też bieżące koszty własnego utrzymania przy zarobkach netto 4.000 złotych plus dodatki. Wskazał, że regularnie widuje się z powodami i przekazuje im świadczenia niezależnie od regularnie płaconych alimentów.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz B. Z. alimenty w kwocie po 750 złotych miesięcznie i na rzecz D. Z. (1) alimenty w kwocie po 650 miesięcznie, począwszy od dnia 6 maja 2013 roku do dnia 20-tego każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi, w miejsce alimentów wynikających z ugody zawartej w dniu 30 listopada 2010 roku; kosztami postępowania obciążył pozwanego i orzekł o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że powodowie pochodzą z nieformalnego związku pozwanego i E. Z.. Ugoda sądową z dnia 30 listopada 2010 roku pozwany zobowiązał się do płacenia alimentów na rzecz małoletnich: B. Z. po 400 czterysta złotych miesięcznie i D. Z. (1) po 350 złotych. W dacie zawarcia ugody powodowie znajdowali się pod pieczęcią matki, która wychowywała ich samodzielnie. Pracowała dorywczo z wynagrodzeniem 1000-1500 zł miesięcznie. Jej miesięczne wydatki na utrzymanie mieszkania wynosiły około 1.150 złotych. Z kolei pozwany nie miał nikogo na utrzymaniu, był kawalerem, pracował w kopalni z wynagrodzeniem około 3.500 złotych netto. Wydatki na utrzymanie jego mieszkania wynosiły około 530 złotych.

Ustalił też Sąd Rejonowy, że aktualnie matka powodów pracuje z wynagrodzeniem około 3.000 złotych miesięcznie. Mieszka sama z dziećmi. Ponosi opłaty za utrzymanie mieszkania w wysokości około 1.150 złotych. W czerwcu 2013 roku zaciągnęła kredyt na spłatę zadłużenia za lokal, które powstało w trakcie związku z pozwanym. Kwota kredytu to 15.500 złotych a termin spłaty to koniec 2018 roku. Na utrzymanie małoletniego B. wydaje około 1.500 zł, a na małoletniego D. około 1.300 zł. Ponosi też koszt paliwa do samochodu w kwocie 400 złotych miesięcznie.

Zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego pozwany nadal pracuje w kopalni z wynagrodzeniem ok. 4.000 złotych netto. Niezależnie od tego uzyskuje dodatkowe świadczenia od pracodawcy w średniej wysokości 1.581 złotych miesięcznie. Otrzymuje także kartki żywnościowe o wartości 280 złotych miesięcznie. Opłaty za utrzymanie mieszkania wynoszą 560 złotych plus rata kredytu mieszkaniowego w wysokości 700 złotych miesięcznie. Na swoje utrzymanie pozwany przeznaczą do 400 zł miesięcznie. W październiku 2013 roku zawarł związek małżeński, żona pozostaje na jego utrzymaniu. Z małżeństwa tego pochodzi syn urodzony w marcu 2014 roku.

Mając na względzie te ustalenia Sąd Rejonowy powołał art. 133, 135 i 138 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (k.r. i o.) jako podstawę orzekania.

Rozważając, czy została spełniona przesłanka istotnej zmiany stosunków uzasadniająca zmianę wysokości obciążających pozwanego świadczeń, Sąd Rejonowy wskazał na upływ 3 lat od daty zawarcia ugody alimentacyjnej. Wywiódł, że w tym czasie w znacznym stopniu wzrosły uzasadnione potrzeby małoletnich powodów. Uwzględnił, że matka powodów swój obowiązek alimentacyjny realizuje częściowo także przez codzienne osobiste starania wychowawcze. Jej dochód znacznie przekracza kwotę 3.000 złotych miesięcznie. Koszty utrzymania matki powodów nieznacznie wzrosły, nadto zaciągnęła ona kredyt w wysokości 15.500 złotych.

Dalej wskazał Sąd Rejonowy na wzrost miesięcznych dochodów pozwanego z kwoty 3.500 złotych do 4.000 złotych netto, a także na pozostawanie na jego utrzymaniu żony i syna z nowego związku.

Sąd Rejonowy stwierdził też, że zarówno matka powodów jak i pozwany ponoszą obecnie wyższe wydatki z uwagi na ogólny wzrost kosztów utrzymania, przy czym wzrost ocenił na wyższy po stronie matki małoletnich, a to z uwagi na intensywny rozwój dzieci oraz podjęcie edukacji przedszkolnej i szkolnej.

W takiej sytuacji Sąd Rejonowy uznał, że zważywszy na zarobki pozwanego, podwyższenie alimentów do łącznej kwoty wskazanej w pozwie nie spowoduje u niego nadmiernego uszczerbku dla utrzymania pozwanego i jego obecnej rodziny. Wywiódł, że ciężar zwiększonych wydatków związanych z dorastaniem powodów nie może spoczywać wyłącznie na ich matce, zwłaszcza że pozwany zarabia od niej znacznie więcej, a dzieci mają prawo do równej stopy życiowej ze swoimi rodzicami. Według Sądu Rejonowego alimenty w zasądzonej wysokości pozwolą na zaspokojenie potrzeb powodów, przy uwzględnieniu powinności ponoszenia kosztów ich utrzymania także przez matkę.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sąd Rejonowy powołał art. 100 k.p.c., zaś o rygorze – art. 333§1 pkt 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku złożył pozwany zarzucając Sądowi Rejonowemu wadliwą ocenę sytuacji materialnej pozwanego i jego rodziny oraz realnych możliwości wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego względem pozwanych; pominięcie okoliczności, że przedstawicielce ustawowej powodów pomaga finansowo jej matka; błędnie uznanie kosztów utrzymania samochodu przedstawicielki ustawowej powodów za niezbędne; pominięcie osobistych starań pozwanego w wychowanie i utrzymanie powodów; pominięcie rzeczywistej sytuacji materialnej matki powodów, której dochody według skarżącego, znacznie przewyższają przeciętne wynagrodzenie. Nadto zarzucił, że ze względu na niekompetencję pracowników Sądu Rejonowego nie otrzymał w terminie wyroku z uzasadnieniem.

Formułując te zarzuty domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie zasądzonych w nim alimentów do kwoty 450 złotych miesięcznie dla D. Z. (1) i 550 złotych miesięcznie dla B. Z..

W odpowiedzi na apelację przedstawicielka ustawowa powodów wniosła o jej oddalenie i dalsze podwyższenie alimentów do kwoty 800 złotych miesięcznie dla D. Z. (1) i 900 złotych miesięcznie dla B. Z..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przede wszystkim wskazać należy, że pozwany pomimo postawienia Sądowi Rejonowemu zarzutu niekompetencji pracowników nie wskazał jakie to konkretnie zaniedbania sprawiły, że zmuszony był do wywiedzenia apelacji bez możliwości zapoznania się z pisemnym uzasadnieniem wyroku. Wobec tego zarzut ten pozostawał bez wpływu na ocenę prawidłowości zaskarżonego orzeczenia, zaskarżonego w terminie. Analiza akt sprawy przeczyła twierdzeniom o pozbawieniu pozwanego możliwości ochrony jego praw w toku postępowania.

Przechodząc do merytorycznej oceny prawidłowości rozstrzygnięcia kwestionowanego apelacją Sąd Okręgowy zważył na konieczność uzupełnienia ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy, o okoliczności jakie zaszły po wydaniu zaskarżonego wyroku. I tak, od dnia 6 października 2014 roku matka powodów jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Wcześniej, w okresie od 22 kwietnia 2014 roku do 4 października 2014 roku pracowała na stanowisku specjalisty do spraw sprzedaży z wynagrodzeniem w wysokości 1680 złotych brutto (umowa k. 231-232, zaświadczenie k. 229).

Doprecyzowania wymagało nadto, że średnie miesięczne wynagrodzenie netto pozwanego z uwzględnieniem, premii, deputatu węglowego i dodatkowych wynagrodzeń rocznych wynosi obecnie około 5.700 złotych (zaświadczenie pracodawcy k. 20-21), z kolei w dacie zawierania ostatniej ugody alimentacyjnej wynosiło około 4.600 złotych (zaświadczenie pracodawcy k. 15 akt III RC 663/10 SR w Jastrzębiu – Zdroju).

Występujące u małoletnich dolegliwości są typowe dla ich wieku i stopnia rozwoju, a koszty ich leczenia również można uznać za przeciętne.

Pozostałe poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne dotyczące sytuacji materialnej i osobistej stron były prawidłowe, a ocena zebranego materiału dowodowego przeprowadzona została zgodnie z art. 233§1 k.p.c. Ustalenia te Sąd Okręgowy uznaje za własne.

W rozpoznawanej sprawie nie budziło wątpliwości, że od czasu zawarcia ostatniej ugody alimentacyjnej wystąpiła zmiana stosunków, która zgodnie z art. 138 k.r. i o. uzasadniała zmianę orzeczenia alimentacyjnego. O zmianie stosunków świadczył z jednej strony upływ czasu i związany z nim wzrost potrzeb małoletnich, w tym podjęcie edukacji przedszkolnej i szkolnej, a z drugiej strony istotny wzrost dochodów po stronie pozwanego oraz zawarcie związku małżeńskiego, z którego pochodzi urodzony w marcu (...) syn pozwanego.

Okoliczności, że w sprawie zaszła zmiana stosunków uzasadniająca podwyższenie alimentów, ostatecznie nie kwestionował sam pozwany, który zaskarżył wyrok w części przekraczającej kwotę 450 złotych miesięcznie na rzecz D. Z. (1) i 550 złotych miesięcznie na rzecz B. Z..

Rozstrzygnięcie sporu sprowadzało się więc ostatecznie do ustalenia czy zakres świadczeń pieniężnych obciążających pozwanego powinien przekraczać należności jakie godził się łożyć dobrowolnie.

Odnosząc się do argumentów podnoszonych przez strony postępowania przede wszystkim podkreślenia wymagało, że postępowanie dotyczyło alimentów należnych powodom - dzieciom pozwanego, nie zaś alimentów dla przedstawicielki ustawowej powodów, która była jedynie uprawniona do odbioru świadczeń przeznaczanych wprost na zaspakajanie potrzeb małoletnich. Wobec tego zarzuty apelacji dotyczące pomocy materialnej świadczonej na rzecz przedstawicielki ustawowej powodów przez jej matkę nie mogły mieć znaczenia w sprawie.

Podobnie nie mogły być decydującymi zarzuty dotyczące konieczności spłacania przez pozwanego wspólnych zobowiązań zaciągniętych z przedstawicielką ustawową powodów w czasie trwania nieformalnego związku. Rozliczenia między rodzicami nie mogą bowiem przesądzać o wysokości należnych dzieciom alimentów. Spłata kredytów konsumpcyjnych nie może przy tym wyłączać lub determinująco wpływać na obowiązek alimentacyjny, który zasadniczo ma pierwszeństwo przed zobowiązaniami względem osób trzecich.

Za chybione uznał Sąd Okręgowy zarzuty apelacji dotyczące zbędnego ponoszenia kosztów utrzymania samochodu przez matkę małoletnich. Obecnie posiadanie samochodu przeciętnej klasy co do zasady nie może być uznane za zbytek, a tym samym koszty utrzymania takiego pojazdu nie mogą stanowić zbędnego wydatku. Nadto istotnym jest, że w rozpoznawanej sprawie, koszty te nie były kosztami utrzymania samych powodów a ich przedstawicielki ustawowej.

Dalej wskazać trzeba, że w świetle art. 133 k.r.o. i 135 k.r.o., to jest w przypadku alimentów należnych dziecku od rodziców, o wysokości świadczeń nie stanowi tylko i wyłącznie konieczność zapewnienia godziwych warunków bytowania z uwzględnieniem wieku, stanu zdrowia i wykształcenia uprawnionego do alimentacji. Decydującą dla rozmiaru usprawiedliwionych potrzeb dziecka, niezdolnego jeszcze do samodzielnego jest bowiem zasada utrzymania równej stopy życiowej (tak: T. D. w Komentarzu do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, teza 6 do art. 135 k.r.o., publikowany w zbiorze elektronicznym LexPolonica).

Jak natomiast wynika z okoliczności sprawy średnie miesięczne dochody pozwanego, uwzględniając dodatkowe świadczenia wypłacane rocznie, wynoszą około 5.700 złotych netto. Jak twierdzi sam pozwany możliwości zarobkowe matki małoletnich też są wysokie, pomimo, że formalnie jest ona zarejestrowana jako bezrobotna. W takiej sytuacji małoletni powodowie mają prawo do życia na takim poziomie jaki faktycznie są im w stanie zapewnić rodzice przy wykorzystaniu wszystkich swoich możliwości zarobkowych.

Uwzględniając zmianę stosunków jaka wystąpiła, w tym aktualne dochody pozwanego, jego bieżące wydatki oraz konieczność alimentacji syna z obecnego związku jak i przyczyniania się do zaspokajania potrzeb małżonki, ustalenie alimentów należnych powodom na poziomie ustalonym przez Sąd Rejonowy, nie mogło być uznane za wadliwe. Kwota 650 złotych miesięcznie dla młodszego z powodów i 750 złotych miesięcznie dla starszego z nich właściwie godzi duże zwiększone od ostatniej ugody alimentacyjnej możliwości finansowe pozwanego z – usprawiedliwionymi zasadą zachowania równej stopy życiowej – zwiększonymi potrzebami małoletnich w rozumieniu art. 138 k.r.o. Zasądzone należności uwzględniają też obowiązek partycypowania matki małoletnich w ich utrzymaniu oraz to, że z racji sprawowania nad nimi pieczy zakres jej osobistych starań o utrzymanie i wychowanie uprawnionych jest większy. Zgodnie z art. 135§2 k.r.o. okoliczność ta także miała wpływ na wysokość obowiązku finansowego pozwanego względem powodów.

Zgłoszone w odpowiedzi na apelację żądanie dalszego podwyższenia alimentów pozostawało poza zakresem oceny Sądu Okręgowego, było to bowiem nowe żądanie zgłoszone po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym. Zgodnie

natomiast z art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami.

Z tych też względów Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną, a to na podstawie art. 385 k.p.c.

SSR del. Marcin Rak SSO Tomasz Tatarczyk SSO Barbara Braziewicz